

Avdelningen för utveckling av samhällsskydd
Enheten för säker hantering av farliga ämnen
Marianne Rönnbäck Runhage
010-240 5084
marianne.ronnbackrunhage@msb.se

Marknadskontrollplan 2018

enligt krav i 24 § punkt 5 förordning (2010:1075) om
brandfarliga och explosiva varor och i artikel 18 punkt 5
förordning 765/2008/EG om ackreditering och
marknadskontroll

Utformad i enlighet med riktlinjer för utformning av
marknadskontrollplaner antagna av Marknadskontrollrådet
2017-12-01.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
1 Bakgrund och syfte	3
2 Allmänna mål för marknads kontroll	3
3 Specifika mål för MSB:s marknads kontroll	4
4 Rättslig grund	4
4.1 Specifika rättsakter och MSB:s bemyndigande	4
4.1.1 Produkter som reglerats i föreskrifter under LBE och LFG - MSB:s produktmandat	5
Produkter för hantering av brandfarlig gas	5
Produkter för hantering av brandfarlig vätska	7
Explosiva varor	8
Pyrotekniska artiklar	9
4.1.2 Tolkningar och avgränsningar av produktmandatet	9
5 Planerad marknads kontroll 2018 per sektor inklusive resurser	10
5.1 Allmänt – principer för urval av produkter samt kontrollmetoder	10
5.2 Sektor 06 aerosolbehållare	10
5.3 Sektor 08 transportabla tryckbärande anordningar	11
5.4 Sektor 14 Pyrotekniska artiklar	11
5.5 Sektor 15 Explosiva varor för civilt bruk	12
5.6 Sektor 16 Gasapparater	12
5.7 Sektor Övriga produkter som omfattas av myndighetens föreskrifter	12
5.7.1 Oharmoniserade produkter – med nationella tekniska regler	12
5.7.2 produkter med nationella tekniska regler men också reglerade genom en harmoniserad standard under det allmänna produksäkerhetsdirektivet	13

1 Bakgrund och syfte

MSB:s marknadskontrollplan är en del i ett ramverk för marknadskontroll. Planen är dels en del i medlemsstaten Sveriges totala planering av marknadskontroll kommande år, vilken enligt EU-rätten ska utformas, göras allmän, genomföras och följas upp, dels är planen en del av gemenskapens EU totala marknadskontroll av vissa produktgrupper.

Marknadskontrollen syftar till att skydda arbetstagare, konsumenter och andra användares säkerhet och hälsa samt miljön. Marknadskontrollen syftar även till att säkerställa likvärdiga konkurrensförhållanden mellan ekonomiska aktörer och därmed bidra till att förhindra illojal konkurrens.

Marknadskontrollplanen överensstämmer med den del av MSB:s verksamhetsplan (i delen marknadskontroll) som omfattar aktiv kontroll av produkter och samarbete kring dessa.

MSB:s marknadskontrollplan omfattar sektorerna

- 06 Aerosolbehållare,
- 08 Transportabla tryckbärande anordningar,
- 14 Pyrotekniska artiklar,
- 15 Explosiva varor för civilt bruk,
- 16 Gasapparater, samt
- Övriga produkter som omfattas av myndighetens föreskrifter under LBE, fördelade på
 - a) Oharmoniserade produkter – med nationella tekniska regler respektive
 - b) produkter med nationella tekniska regler men också reglerade genom en harmoniserad standard under det allmänna produktsäkerhetsdirektivet.

2 Allmänna mål för marknadskontroll

Inga preciserade allmänna mål finns för marknadskontrollen, varken på EU-nivå eller på nationell nivå. MSB har inte fått några specificerade uppdrag eller särskilda budgeterade medel för marknadskontroll i regleringsbrev.

3 Specifika mål för MSB:s marknadskontroll

För att öka följsamheten med regelverket ska MSB under 2017:

1. bedriva reaktiv marknadskontroll i enlighet med avsnitt 5 nedan,
2. bedriva proaktiv marknadskontroll i enlighet med avsnitt 5,
3. samarbeta med andra marknadskontrollmyndigheter i medlemsstaterna,
4. delta i Marknadskontrollrådets arbete och samordning med andra marknadskontrollerande myndigheter samt Tullverket och Kommerskollegium.
5. samverka med Tullverket med syfte att förhindra införsel av felaktiga produkter till Sverige

Under 2018 och 2019 är inriktningen att prioritera reaktiv marknadskontroll och samarbete samt proaktiv marknadskontroll inom området gasapparater.

4 Rättslig grund

4.1 Specifika rättsakter och MSB:s bemyndigande

MSB:s marknadskontrollmandat regleras i 22 § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE)¹ dels i 10 § p 5 förordning (2006:311) om transport av farligt gods². Mandatet omfattar förenklat uttryckt

- explosiva varor

¹ 22 § Myndigheten för samhällsskydd och beredskap utövar marknadskontroll över

1. brandfarliga och explosiva varors egenskaper, utsläppande och tillhandahållande på marknaden, samt
2. sådana produkter som används för hanteringen av brandfarliga och explosiva varor och för vilka myndigheten har utfärdat föreskrifter.

² 10 § Följande myndigheter ska inom angivna områden ha tillsyn över att lagen (2006:263) om transport av farligt gods och de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen följs: ...

5. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap: säkerhetsrådgivare för samtliga transportslag, transportabla tryckbärande anordningar, transportskydd samt utbildning och examination av förare av transporter av farligt gods på väg och i terräng.

- anordningar för hantering av brandfarliga eller explosiva varor och som myndigheten har reglerat i föreskrifter under LBE
- avgörande av vad som är en brandfarlig eller explosiv vara,
- transportabla tryckbärande anordningar.

Vid revidering av MSB:s föreskrifter under LBE kan produkter flyttas in i eller ut ur MSB:s produktmandat, beroende på om produkterna regleras i nya föreskrifter eller äldre föreskrifter upphör att gälla.

MSB:s marknadskontrollmandat omfattar dock vanligen inte alla faror och regleringar som en produkt omfattas av.

4.1.1 Produkter som reglerats i föreskrifter under LBE och LFG - MSB:s produktmandat

Den marknadskontroll som MSB bedriver grundar sig på produktmandatet som i sin tur regleras i följande rättsakter:

Produkter för hantering av brandfarlig gas			
Rättsakt	Produktgrupp	Produkter	Kommentar
SÄIFS (2000:6) om gas- apparater	Gasapparater	Gasapparater avsedda för: - matlagning, - uppvärmning, - varmvattenberedning, - kylning, - belysning, eller - tvätt med en, i tillämpliga fall, normal vattentemperatur som inte överstiger 105 °C. Fläktbrännare och uppvärm- ningsanordningar avsedda för sådana brännare skall också anses som gasapparater. Tillbehör: - säkerhetsanordningar, - styr- eller reglerdon, samt - andra delkomponenter som tillhandahålls separat för yrkesmässig användning och som är konstruerade för att ingå i en gasapparat eller som är sammansatta för att utgöra sådan anordning.	Stationära eller mobila gasapparater omfattas

SÄIFS (2000:4) om cisterner, gas- klockor, bergrum, rör- ledning för brand- farlig gas.	Produkter för förvaring och förflyttning av brandfarlig gas	Cistern, gasklocka, rörledning, slangledning för brandfarlig gas - även slang från gasflaska till gasolgrill	
SÄIFS (1998:7) - med ändringar i 2000:3 - om brandfarli- g gas i lös behållare	Vissa behållare för brandfarlig gas	Lös behållare för brandfarlig gas samt aerosolbehållare där vätskan i behållaren är brandfarlig även om behållaren saknar brandfarlig gas.	Konstruktions- och hanteringskrav. Rättsakten revideras för närvarande
MSBFS (2014:1) om aerosol- behållare	Aerosolbehållare	Aerosoler med brandfarlig drivgas eller brandfarlig vätska	Även andra aerosolbehållare regleras i föreskrifterna men detta kontrollmandat är inte fördelat
MSBFS (2011:3) om transporta- bla tryck- bärande anord- ningar	Transportabla tryckbärande anordningar	Tryckkärl, enl. RID/ADR kap. 6.2, för transport av gas. T.ex. gasflaskor, storflaskor, gasflaskpaket, tryckfat, engångsbehållare för gas (UN 2037). Tankar enligt RID /ADR kap. 6.8, för transport av gas. T.ex. fasta och av- monterbara tankar för tank- fordon, MEG-containerer samt batterifordon/-vagn.	

Produkter för hantering av brandfarlig vätska			
Rättsakt	Produkt-grupp	Produkter	Kommentar
SÄIFS (2000:2) om hantering av brand- farliga vätskor	Vissa produkter för hantering av brandfarlig vätska	1 kaminer (effekt över 900W), 2 tätslutande behållare , 3 element (ej definierat ord), 4 explosionssäkra kärl, för brandfarlig vätska	Ex skorstensfri kamin ex bensindunk För samtliga finns krav på typgodkännand e
MSBFS (2014:5) om cisterner och rör- ledninga r för brand- farliga vätskor.	Cisterner, rörledningar, slangledninga r för brandfarlig vätska	Cisterner med anslutna rörledningar eller slangledningar för hantering av brandfarliga vätskor. Författningen gäller inte cisterner och rörledningar eller slangledningar som omfattas av 1 kap. 1 § Naturvårdsverkets föreskrifter (2003:24) om skydd mot mark och vattenföroreningar vid lagring av brandfarliga vätskor.	Krav på bland annat konstruktion och på korrosions- skyddssystem.

Explosiva varor			
Rättsakt	Produktgrupp	Produkter	Kommentar
<p>22 § p1 lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor;</p> <p>22 § Myndigheten för samhällsskydd och beredskap utövar marknads-kontroll över</p> <p>1. brandfarliga och explosiva varors egenskaper, utsläppande och tillhandahållande på marknaden, samt</p> <p>2. sådana pro-dukter som an-vänds för hante-ringen av brand-farliga och explo-siva varor och för vilka myndigheten har utfärdat föreskrifter.</p>	Alla explosiva varor	Alla explosiva varor (enl MSBFS 2010:4 om vilka varor som ska anses utgöra brandfarliga eller explosiva varor)	<p>Krav på godkännande finns i LBE12 §:</p> <p>För att en explosiv vara ska få släppas ut på marknaden ska den ha bedömts överensstämma med vad som ska godtas enligt bestämmelser som gäller inom (EES) eller, om det inte finns sådana bestämmelser, ha godkänts av (MSB).</p>
MSBFS 2016:5 om produktkrav på explosiva varor för civilt bruk och plastiska sprängämnen	Harmoniserade explosiva varor	Harmoniserade explosiva varor för civilt bruk utom pyrotekniska artiklar och ammunition. En exempelförteckning finns över undantagen	<p>Exempel på produkter: Sprängämnen (används vid bergssprängning); Tändmedel (inkl. sprängkapslar o tändare); Drivämnen /krut; Pyrotekniska satser Stenspräckare som kontrollerats mot 93/15/EEG</p>

Pyrotekniska artiklar			
Rättsakt	Produktgrupp	Produkter	Kommentar
MSBFS 2015:6 om tillhandahållande av pyrotekniska artiklar och ammunition	Harmoniserade pyrotekniska artiklar samt genom övergångs- bestämmelser oharmoniserade pyrotekniska artiklar.	Pyrotekniska artiklar och ammunition, där pyroteknisk artikel omfattar bland annat fyrverkerier (för underhållning), pyrotekniska scen- effekter (för scenbruk inklusive effekter vid TV- inspelningar) och pyroteknisk utrustning för fordon.	Oharmoniserade pyrotekniska artiklar, med undantag av vissa pyrotekniska utrustningar för fordon, får inte tillhandahållas på marknaden efter 4 juli 2017

4.1.2 Tolkningar och avgränsningar av produktmandatet

Under tidigare år har otydligheter identifierats vilka lett till klarlägganden och vissa avgränsningar av MSB:s uppdrag.

- MSB ansvarar för nödraketer för användning på land (pyroteknisk anordning) medan Transportstyrelsen ansvarar för marina nödraketer,
- MSB:s regelverk omfattar kaminer vilka använder brandfarlig vätska som bränsle genom föreskrifterna SÄIFS 2000:2 om hantering av brandfarliga vätskor, och begreppet ”kamin” har av MSB tolkats omfatta produkter med effekt från 900 W,
- konstruktionen av tändare med gasformigt bränsle regleras i Sprängämnesinspektionens föreskrifter om brandfarlig gas i lös behållare SÄIFS 2000:3. MSB reglerar konstruktionskraven och Konsumentverket reglerar barnsäkerhet och leksaksliknande produkter,
- gasapparater som är konstruerade för att användas som ”verktyg” som ogräsbrännare, bunsenbrännare, gasolrivna myggfångare omfattas inte av gasapparatdirektivet, regleras inte i MSB:s föreskrifter (SÄIFS 2000:6) om gasapparater och faller utanför MSB:s marknadskontrollmandat,
- gasapparater som regleras i SÄIFS 2000:6 omfattas av MSB:s regelverk även om de monterats i ett fordon eller en farkost.
- Delar av gasapparatdirektivet är infört i Kemikalieinspektionens, Elsäkerhetsverkets respektive Boverkets regelverk (skydd mot

förgiftning av förbränningsgaser, skydd mot skada av elektrisk ström respektive skydd mot brännskada av het yta). Boverket saknar dock marknadskontrollmandat att kontrollera att regelverket till skydd mot brännskada av het yta uppfylls. Boverkets marknadskontrollmandat begränsas till kontroll av byggprodukter.

- Behållare med tändargas (UN1057) undantas från gruppen engångsbehållare för gas i ADR-S³. MSB har dock marknadskontrollmandatet genom att dessa regleras i Sprängämnesinspektionens föreskrifter SÄIFS 2000:6 om brandfarlig gas i lös behållare.

5 Planerad marknads kontroll 2018 per sektor inklusive resurser

5.1 Allmänt – principer för urval av produkter samt kontrollmetoder

Beroende på hur urvalet av produkten har gått till delas kontrollen upp i proaktiv och reaktiv marknads kontroll. Den förra gruppen utgör produkter som MSB själv har valt att kontrollera, vanligen i projekt, medan den senare utgörs av produkter som MSB kontrollerar efter anmälan. Omvärldsbevakning utgör vanligen underlag för urval av produktgrupper som bör genomgå proaktiv kontroll. Val av enskild produkt görs vanligen genom okulärt val och därefter sker okulär kontroll och dokumentkontroll. Teknisk provning förekommer.

När det gäller produkter för reaktiv marknads kontroll sker vanligen inget urval. Efter anmälan eller andra indikationer om omedelbart behov handläggs ärenden inom hela ansvarsområdet. Kontroll görs okulärt och av dokument. Teknisk provning kan förekomma.

5.2 Sektor 06 aerosolbehållare

Endast reaktiv kontroll planeras. Ingen teknisk provning planeras. Planerade resurser: 0,15 årsarbetskrafter (allmänna resurser: 0,15 årsarbetskrafter + specialresurser: 0)

Produktgruppen marknads kontrollerades proaktivt under 2015. Marknaden är delvis känd.

³ ADR-S: MSBFS 2015:1 föreskrifter om transport av farligt gods på väg och i terräng (ADR-S)

5.3 Sektor 08 transportabla tryckbärande anordningar

Endast reaktiv kontroll planeras. Ingen teknisk provning planeras. Deltagande i möten gällande medlemsstatligt samarbete om marknadskontroll, AdCo, planeras. Planerade resurser: 0,15 årsarbetskrafter (allmänna resurser 0,15 + specialresurser 0 på grund av vakanser).

I allmänhet lågt kontrollbehov eftersom **transportabla tryckbärande anordningar av flergångstyp** ska kontrolleras innan återfyllning och krav på återkommande och periodisk kontroll finns. Marknaden är delvis känd.

Engångsbehållare för gas kontrollerades proaktivt 2015 och visade att regelverket är otydligt vad gäller gränsen mellan direktiven för aerosolbehållare och engångsbehållare för gas. MSB gjorde då en tolkning av regelverket. Antalet aktörer på den svenska marknaden är begränsat.

Lufttankar för paintballmarkörer bör kontrolleras omgående, främst av konkurrensskäl. Marknaden är delvis känd. Av resursskäl är dock ingen proaktiv kontroll planerad.

5.4 Sektor 14 Pyrotekniska artiklar

Endast reaktiv marknadskontroll planeras. Ingen teknisk provning planeras. Deltagande i möten gällande medlemsstatligt samarbete om marknadskontroll, AdCo, planeras. Planerade resurser: 0,30 årsarbetskrafter (allmänna resurser: 0,20 + specialresurser: 2 x 0,05)

På grund av produkternas inneboende skadepotential finns ett högt kontrollbehov av **fyrverkerier för konsument**. Då försäljning i huvudsak sker kring nyår är marknadskontroll i detaljistledet komplicerat.

Marknaden i Sverige är känd eftersom samtliga importörer måste ha tillstånd till införsel och hantering. Marknadskontroll sker vanligen löpande då tillsyn hos importörer sker av andra skäl.

Omvärldsbevakning tyder på att privat överföring från annan medlemsstat ökar, också av fyrverkerier som inte är tillåtna på den svenska marknaden. Här saknar dock MSB mandat att agera.

Pyrotekniska artiklar som används vid spräckning av sten och berg, s.k. stenspräckningsprodukter har ett lågt kontrollbehov eftersom reaktiv marknadskontroll skett under 2016 och alla ärenden ännu inte är avgjorda. Marknaden är känd.

Pyrotekniska artiklar för fordon och fyrverkerier för professionell användning, anses ha något behov av proaktiv marknadskontroll eftersom sådan ännu inte genomförts. Omvärldsbevakning och resursskäl gör ändå att produktgruppen lågprioriteras. Marknaden är delvis känd.

5.5 Sektor 15 Explosiva varor för civilt bruk

Endast reaktiv marknadskontroll planeras. Ingen teknisk provning planeras. Deltagande i möten gällande medlemsstatligt samarbete om marknadskontroll, AdCo, planeras. Planerade resurser: 0,25 årsarbetskrafter (allmänna resurser: 0,15 + specialresurser: 2 x 0,05)

Explosiva varor för civilt bruk utgörs av sprängämnen som framför allt används vid gruvbrytning och i byggbranschen av professionella användare. Marknaden är känd eller kan spåras.

5.6 Sektor 16 Gasapparater

Såväl reaktiv marknadskontroll som viss proaktiv marknadskontroll är planerad. Om det är effektivt sker också samarbete med Tullverket. Ingen teknisk provning planeras. Deltagande i möten gällande medlemsstatligt samarbete om marknadskontroll, AdCo, planeras. Anordnande av nationellt samarbetsmöte planeras. Planerade resurser: 0,30 årsarbetskrafter (allmänna resurser: 0,20 + specialresurser: 0,10)

Gasapparater anses under 2018 ha ett högt kontrollbehov eftersom EU-förordning om gasapparater börjar tillämpas i april. Behovet av kontroll är inte främst ur skyddsperspektiv utan ur perspektivet konkurrensneutralitet.

Gasapparater för stationärt bruk, och fast installerade på distributörens gasnät anses ha ett lågt kontrollbehov eftersom gasleverantörer i Sverige har ett eget system för kontroll av produkterna. Marknaden är känd.

Gasapparater för konsument, vilka inte är installerade på det fasta gasnätet, har ett högt kontrollbehov eftersom utbudet ökat kraftigt på senare år både för trädgård, friluftsliv och för mobila enheter som husvagn/husbil eller båtliv. Det finns såväl säljare som köpare som är ovana vid gasol och vid kontroll av produkter har brister påvisats, ibland av allvarligt slag. Marknaden är inte känd.

5.7 Sektor Övriga produkter som omfattas av myndighetens föreskrifter

Endast reaktiv kontroll planeras. Ingen teknisk provning planeras. Planerade resurser: 0,15 årsarbetskrafter (allmänna resurser: 0,15 + specialresurser: 0)

5.7.1 Oharmoniserade produkter – med nationella tekniska regler

Skorstensfria kaminer vilka kan orsaka brand eller svåra skador vid brister i konstruktionen eller instruktioner om hantering.

Eftersom harmonisering under det allmänna produktsäkerhetsdirektivet pågår bör produktgruppen endast kontrolleras reaktivt. Marknaden är okänd

5.7.2 produkter med nationella tekniska regler men också reglerade genom en harmoniserad standard under det allmänna produktsäkerhetsdirektivet

Cigarettändare med gasformigt bränsle är en mycket vanlig produkt som kan orsaka brand och svåra skador om produkten inte uppfyller kraven. Kontrollen är komplicerad och marknaden är helt okänd.